

MILJÖREDOVISNING 2017

– En sammanfattning av Upplands Väsby kommuns miljöarbete

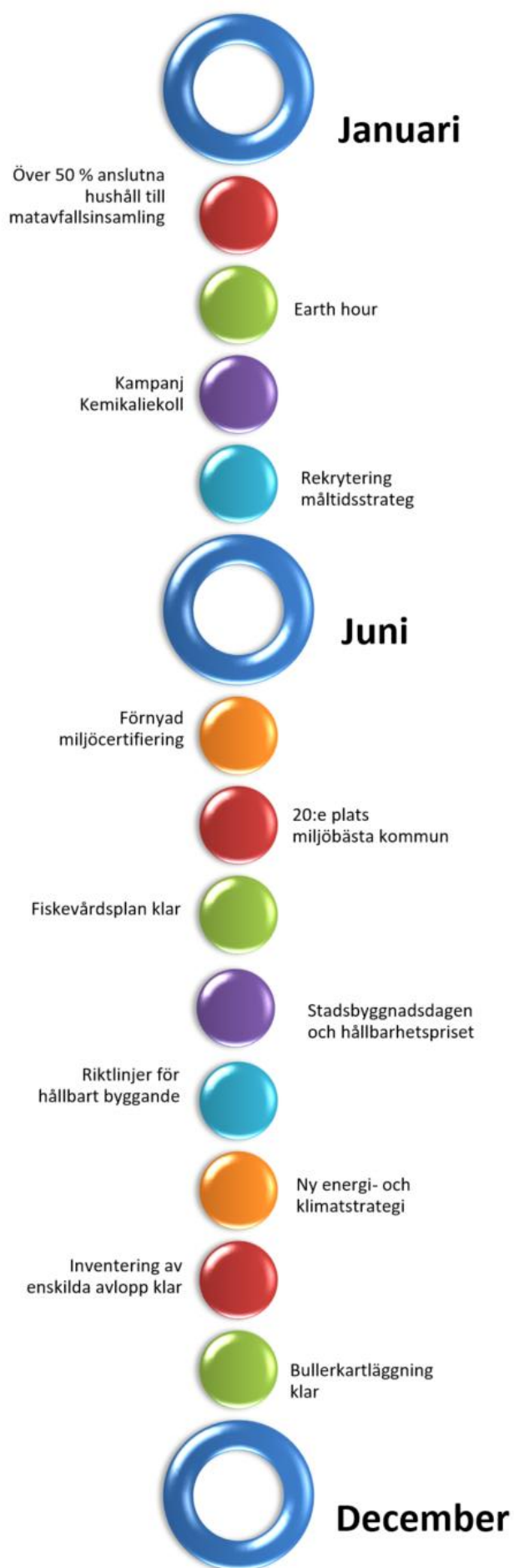

Upplands Väsby
kommun

Innehållsförteckning

Vad har hänt i Väsby under året?.....	3
Från mål till handling.....	4
Kommunens miljöarbete.....	4
Övergripande händelser inom miljöarbetet i Upplands Väsby under 2017.....	5
Betydande miljöområden	7
Kompetens.....	8
Energianvändning.....	9
Avfallshantering	11
Trafik och transporter.....	13
Kemikalieanvändning.....	15
Markanvändning	17
Vattenanvändning.....	19
Buller.....	20

Vad har hänt i Väsby under året?

Från mål till handling

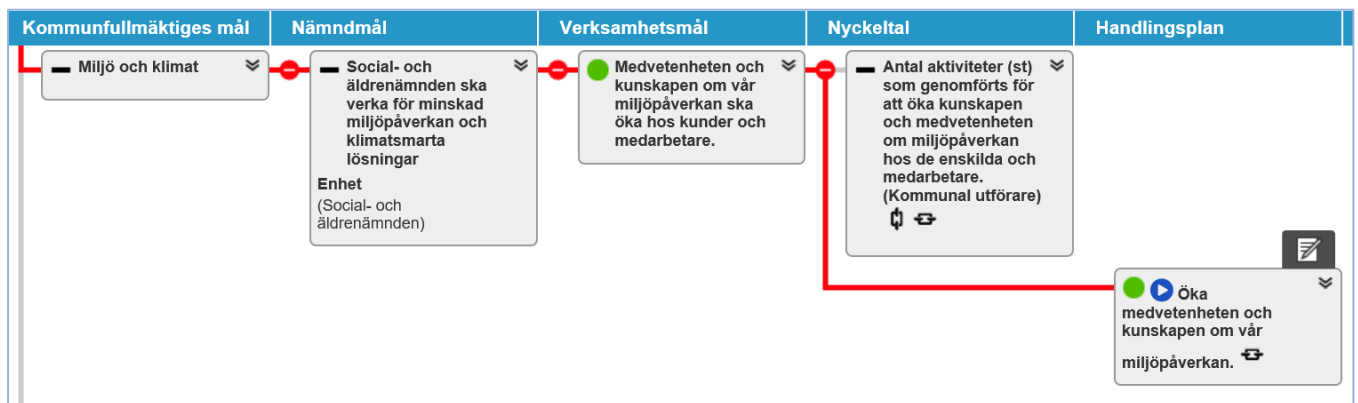
Upplands Väsby's miljöarbete går hand i hand med länets miljömålsarbete. Att nå de 16 nationella miljö kvalitetsmålen är en stor utmaning som kräver att alla i kommunen är delaktiga – såväl tjänstemän, medborgare som företag.

En stor del av arbetet kring de nationella miljömålen gör vi utifrån kommunfullmäktiges övergripande miljömål. Kommunfullmäktige är kommunens högsta politiska instans och varje år tar de beslut om de mål som ska vägleda kommunen framåt. Bland dessa mål, som presenteras i flerårsplanen, finns kommunens övergripande miljömål.

Det övergripande miljömålet för 2017 var:

Kommunen ska vara ett föredöme inom miljöområdet och genom samarbete med medborgare, företagare och andra aktörer ska vår gemensamma miljö- och klimatpåverkan minska.

Det övergripande miljömålet bryts sedan ner från kommunfullmäktige till respektive verksamhet i kommunen. Verksamheterna tar fram detaljerade miljömål och handlingsplaner som leder dem i arbetet för att bidra till det övergripande miljömålet.

Ovan ser du ett exempel på nedbrytningen från kommunfullmäktiges mål till specifik handlingsplan i en av kommunens verksamheter.

Kommunens miljöarbete

Sedan 2010 har kommunen varit miljöcertifierade enligt ISO 14001 och vi arbetar därigenom på ett strukturerat och systematiskt sätt. Detta hjälper oss att uppfylla våra mål och genomföra våra visioner på ett effektivt sätt. Genom detta har vi aktivt kunnat involvera och utveckla miljöarbetet inom kommunens alla verksamheter.

Grunden i miljöstandarden är ständiga förbättringar och baserar sig på principen: Planera, Genomför, Följ upp, Förbättra!

Övergripande händelser inom miljöarbetet i Upplands Väsby under 2017

Nya betydande miljöområden och miljöpolicy

Inför övergången till nya versionen av ISO 14001 i mars 2018 har kommunen tagit ett större omtag kring miljöarbetet. Det har bland annat tagits fram nio nya betydande miljöområden och en ny miljöpolicy.

De betydande miljöområdena och miljöpolicyerna som vi tidigare haft togs fram 2008 då vi skulle bli certifierade enligt ISO 14001 för första gången. För att kunna möta upp de nya kraven i standarden på ett bra sätt såg vi över och omvärderade våra betydande miljöområden och uppdaterade miljöpolicyerna.

Nio betydande miljöområden

Efter att vi under året har arbetat med att kartlägga och värdera kommunens miljöpåverkan har våra tidigare åtta miljöområden nu blivit nio! Några gamla områden finns kvar under nya namn eller konstellationer och två helt nya områden har kommit till. Våra betydande miljöområden är:

- Förebyggande arbete
- Kemikalier
- Energi
- Kompetens
- Fysisk planering och exploatering
- Resor, transporter och arbetsredskap
- Offentlig konsumtion
- Markanvändning
- Återbruk, återvinning och avfall

Ett av de två helt nya betydande miljöområdena är ”Förebyggande arbete” som handlar om kommunens arbete med klimatanpassning och systematiska brandskyddsarbete. Det andra är ”Offentlig konsumtion” som i sin tur handlar om vad vi väljer att upphandla och köpa in. Att vi har så varierande betydande miljöområden är en följd av alla olika verksamheter som finns inom organisationen!

Energi

Kompetens

Resor, transporter
och arbetsredskap

Kemikalier

Markanvändning

Återbruk,
återvinning och
avfall

Förebyggande
arbete

Offentlig
konsumtion

Fysisk planering
och exploatering

Ny miljöpolicy

Alla våra nya betydande miljöområden presenteras i sin tur i nya miljöpolicyerna. Syftet med att ha en miljöpolicy är att kunna visa kommunens miljöambitioner och ange riktningen i vårt arbete. Alla medarbetare ska känna till att kommunen har en miljöpolicy och kunna ha med sig ambitionerna och riktningen i det dagliga arbetet. Policyerna ska dessutom vara tillgängliga för företag, medborgare och andra intressenter som vill veta mer om hur vi arbetar, eller behöver veta hur kommunen värderar miljöfrågan.

Hållbara Väsby

Projektet Hållbara Väsby har kartlagt och beskrivit nuläget för kommunens hållbarhetsarbete inom den ekologiska dimensionen samt blickat framåt mot år 2040 för att identifiera utmaningar och

utvecklingsområden. Slutresultatet av projektet kan tillsammans med Vision Väsby Stad 2040, flerårsplanen, översiktsplanen och kommunens miljöpolicy skapa en ram för kommunens fortsatta arbete inom den ekologiska dimensionen av hållbarhetsområdet.

Fairtrade City

Sedan maj 2017 är Upplands Väsby kommun certifierad som en Fairtrade City. Fairtrade City är en diplomering som kan ges till kommuner, där grunden för diplomeringen är att kommunen engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Diplomeringen gäller Upplands Väsby som geografisk plats och att leva upp till kraven för en Fairtrade City är en del av kommunens arbete med hållbar utveckling. Genom att välja Fairtrade-märkta produkter och andra etiska märkningar vill kommunen stötta schysta arbetsvillkor och främja lokal utveckling. Tillsammans kommer Upplands Väsby kommuns tjänstepersoner, politiker, närings- och föreningsliv arbeta för att löpande öka konsumtionen av Fairtrade-märkta produkter.

Betydande miljöområden

Som beskrivet ovan är ISO 14001 en standard som får verksamheter att arbeta med miljö på ett strukturerat sätt och lägger stort fokus på verksamheternas betydande miljöområden. Med betydande miljöområden menas de områden där vi som kommun har vår största miljöpåverkan.

Kommunens miljöområden tas fram gemensamt med verksamheterna och fram till december 2017 fanns det åtta stycken. I dokumentet nedan beskrivs genomfört arbete utifrån de miljöområden som fanns till och med årsskiftet.

Kompetens

Kompetens kan kopplas till hela det nationella miljömålsarbetet. Många gånger behöver vi få en större förståelse för hur saker fungerar och påverkar varandra. Andra gånger handlar det om att förmedla en kunskap som redan finns. Ju mer kunskap vi har inom miljö desto större chans har vi att hantera olika miljöproblem.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Vi satsar på att både medarbetare och medborgare ska veta mer om olika miljöfrågor. Via det regionala samarbetsprojektet Energi- & klimatrådgivningen erbjuder vi gratis rådgivning till privatpersoner, bostadsföreningar och företag. Under 2017 arrangerade rådgivningen ett seminarium med tema solenergi och under året fick även cirka 240 nyblivna småhusägare information om Energi- och klimatrådgivningen och vad de kan få hjälp med.

Ett annat exempel på vår ambition att nå ut till allmänheten via evenemang och seminarier är Earth hour. Earth Hour är ett evenemang som hållits under flera år i kommunen med syfte att engagera Väsbybor i miljöfrågan. Under Earth Hour 2017 kunde Väsbybor få gratis cykelservice, provsmaka vegansk streetfood, testcykla elcykel och byta samt laga leksaker. Evenemanget var väldigt uppskattat med över 300 deltagare.

För att stödja ideella föreningar i kommunen som gör evenemang med miljökoppling har kommunen ett föreningsstöd som heter Miljöstöd för föreningar. Under 2017 fick sju föreningar beviljat stöd, bland annat fick Naturskyddsföreningen stöd för att marknadsföra en guidad vandring i kommunens gröna kil. Team Pannben fick beviljat stöd för källsortering och klädinsamling under Väsby Stadslopp.

För att kommunens medarbetare ska få kunskap inom miljöområdet som de sedan kan ta med sig i sitt arbete ska alla medarbetare genomföra kommunens miljöutbildning. Hittills har cirka 1 200 medarbetare gått utbildningen.

Som ett ytterligare led i att öka kompetensen bland kommunens medarbetare inom miljöområdet ordnades det under 2017 två seminarium inom ramen för stadsbyggnads- och hållbarhetsakademin. Det första seminariet handlade om hur man kan bygga en tät stad utan att tappa dagsljus. Det andra seminariet handlade om Grönnytefaktor, ett verktyg för att säkra ekosystemtjänster i staden. I augusti anordnade vi även Stadsbyggnadsdagen där årets Hållbarhetspris delades ut. Vinnaren blev Ingrid Westman och Friendly Building för deras förmåga att kombinera både ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

I kommunens verksamheter arbetar man också med att höja medvetenheten och kunskapen om miljöpåverkan, både hos sina medarbetare och deltagare. Till exempel har de dagliga verksamheterna Närmiljöteamet, Norra Berget, Smedjan, Trädgårdsmästarvägen, Stora Vilunda, Södra/Östra Berget och Händelseriket tittat på filmer om olika miljöproblem för att tillsammans med deltagarna få mer insikt i vad de kan göra för miljön i verksamheten och hemma.

Ett viktigt uppdrag kommunen har är att informera och utbilda barn och ungdomar i miljöfrågor via skolan. Ett exempel på det är arbetet som kommunens förskolor driver för att öka barnens förståelse för naturens kretslopp samt hur människor, natur och samhälle påverkar varandra. Under året har miljörepresentanter från alla kommunala förskolor tillsammans tagit fram den nya inriktningen Återbruk och hållbar utveckling där man bland annat arbetat med skräpplockning, städdagar, återvinning och att hålla nere elförbrukning i lokalerna.

Nyckeltal	Mål 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Resultat 2015
◆ Antal föreningar som sökt miljöstöd	9	7	8	7

Energianvändning

**Minskad energianvändning kopplas till miljömålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning och God bebyggd miljö.
Mest energi används inom bygg och industri, följt av hushållen och transportsektorn.**

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Kommunens arbete inom energiområdet styrs till stor del utifrån energi- och klimatstrategin och under 2017 antogs en uppdaterad version i kommunfullmäktige. I denna nya strategi finns tre mål för hållbar energianvändning. Ett för Upplands Väsby som geografiskt området och två för Upplands Väsby kommun som organisation (varav ett är kopplat direkt till det kommunala bostadsbolaget Väsbyhem). Bland annat finns ett nytt mål för det geografiska området: att kommunen ska verka för att energianvändningen i bostadshus i kommunen ska vara högst 5,1 MWh per invånare år 2025. Gå in på kommunens webbsida för att läsa mer om den nya [energi- och klimatstrategin](#).

En stor påverkan på energiarbetet i kommunen är den energianvändning kommunen har i de egna lokalerna. Därför arbetar vi systematiskt med att energieffektivisera. Tidigare år rapporterades det att kommunens energieffektiviseringsmål till 2020 uppnåddes redan 2015, Därför sattes ett nytt energimål när energi- och klimatstrategin uppdaterades, som bättre motsvarar utmaningarna framåt. Slutmålet är att energianvändningen i kommunens lokaler ska vara lägre än 120 kWh/år 2025 och genom att fokusera på ventilations- och belysningsåtgärder har vi kommit en bit på väg.

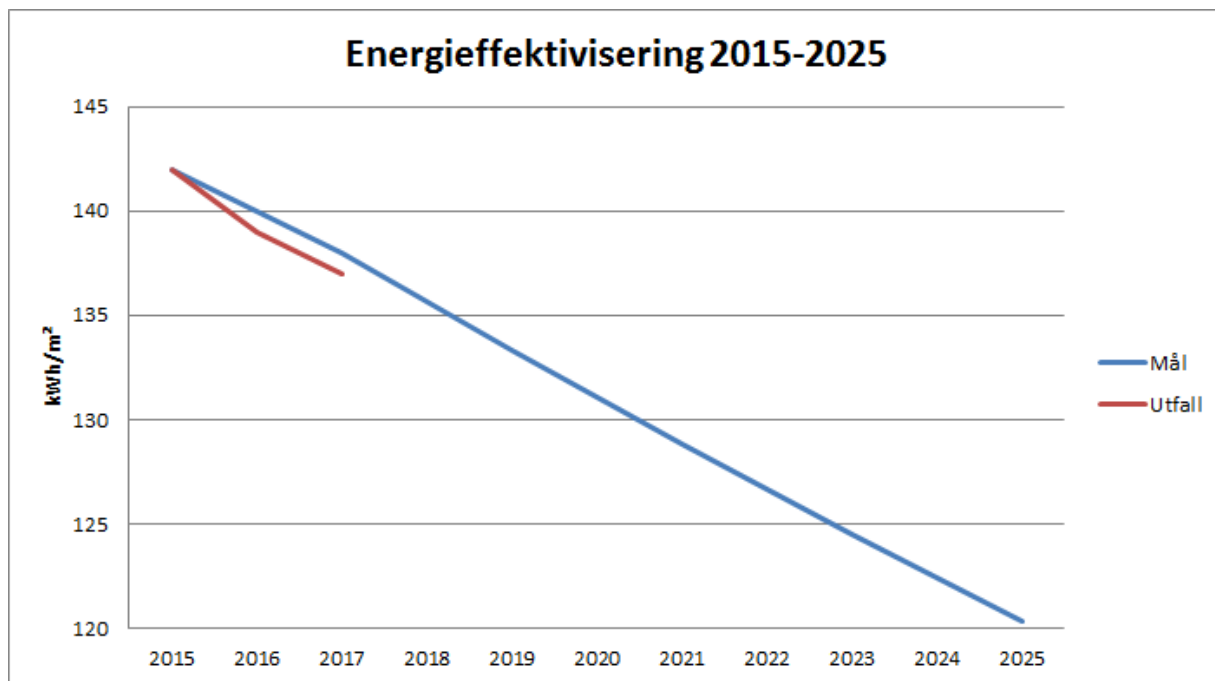
En viktig del av energiarbetet i samhället är omställningen till elbilar. Genom att kommunen anlägger laddstolpar underlättas det för invånare och besökare som vill köra elbil. Under året har laddstolpar för 34 platser anlagts vid Vilundaparken, och när nätägaren färdigställt sin del av arbetet kan de börja användas.

Att arbeta på övergripande nivå med strategier och åtgärder för energieffektivisering är viktigt men det krävs även att personerna som är verksamma i lokalerna agerar energismart. Flera verksamheter i kommunen sätter mål och arbetar aktivt med att minska energianvändningen genom att till exempel skapa rutiner för att inga apparater ska stå på stand-by och att det ska släckas i rum där ingen befinner sig. För att främja det här arbetet har kommunen ett program som heter Brukarsamverkan. Där stötts verksamheterna med kunskaps- och informationsspridning.

För att minska energianvändningen i alla led pågår även arbete med att energieffektivisera redan vid nybyggnation. Kommunens fastighetsenhet har under året arbetat fram riktlinjer för hållbart byggande, som ska tydliggöra och beskriva de krav och riktlinjer som kommunen har på sina nybyggnationer inom områdena energi, materialval samt inomhus- och utomhusmiljö. Dessutom arbetar kommunens bygglovsenhet systematiskt med interimistiska slutbesked, vilket ska underlätta för medborgaren att säkerställa att uppmätta värden för energiåtgång i nybyggnation stämmer överens med det som leverantören utlovat.

250 stycken

Under året har 250 gamla belysningsanordningar bytts ut till LED. Det har gett oss en energieffektivisering på 79 MWh/år.

Nyckeltal	Mål 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Resultat 2015
● Andel interimistiska slutbesked för nybyggda en- och tvåbostadshus	100 %	100 %	100 %	100 %
● Andel interimistiska slutbesked för nybyggda flerbostadshus	100 %	100 %		

5692 MWh!

Så mycket energi producerade kommunens vindkraftverk under 2017. Det är lika mycket som ishallens elanvändning under fyra år.

Avfallshantering

Bättre avfallshantering och minskad resursanvändning kopplas till miljömålet God bebyggd miljö. Åtgärder inom avfallsområdet påverkar även möjligheterna att nå miljömålen Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan och Ett rikt odlingslandskap. Hushållen har stor betydelse för att avfallsmängderna ska minska.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Upplands Väsby's arbete med avfallshantering grundas i tanken att vi ska minska avfallsmängderna, öka återvinningen och få bort det farliga avfallet från hushållsavfallet. Som ett steg mot detta har kommunen under året arbetat med att få fler invånare i Väsby att sortera ut sitt matavfall. Genom informations- och kommunikationsinsatser som annonsering i lokalpress, broschyrer, tidningen "Nyinflyttad" och på sociala medier har andelen anslutna hushåll till matavfallsinsamlingen ökat med nästan tio procent! Gå in på kommunens webbplats eller sorteramatreten.se för att få veta mer om matavfall och hur du kan ansluta dig till matavfallsinsamlingen!

För att underlätta för kommunens medborgare att hantera sina avfallstjänster och få fler att ansluta sig till matavfallsinsamlingen har vi tagit fram och utvecklat nya e-tjänster. Genom att digitalisera kundärenden och nya anmälningar kan tjänsterna statistiskt följas upp och systematiskt utvecklas i den riktning som kommunens medborgare har behov av.

Även i kommunens verksamheter arbetar man med att minska avfallsmängderna och öka återvinningen. Flertalet dagliga verksamheter arbetar på ett föredömligt sätt med att involvera sina deltagare i källsorteringen och kommunens verksamheter har under året tillsammans återvunnit papper och plast motsvarande 1 341 träd och 6 983 liter olja! Enheten för personligt stöd arbetar med att minska avfallsmängderna genom it-stödet Intraphone där registrering hos medborgare sker digitalt istället för med fysiska tidrapporter.

För att möjliggöra återbruk i kommunens organisation finns den interna bytesmarknaden Reko där många föremål bytts mellan enheterna. Under året har enheterna bytt 64 föremål vilket motsvarar en ekonomisk besparing på 100 000 kr och en miljövinst på 2 600 kilo koldioxid!

För att minska organisationens avfallsmängder är arbetet med att förbättra kommunens måltider en viktig del. I maj rekryterades en måltidsstrateg som har i uppdrag att samordna och driva måltidsfrågorna inom kommunen. Bland annat ingår där att arbeta med att öka andelen ekologiska livsmedel, få in mer vegetariskt i menyerna och hjälpa verksamheterna med att minska matsvinnet! Under året har kommunens måltidspolitiska program börjat revideras och beräknas färdigställas under 2018.

Arbetet med avfallsminimering och återbruk är något som kan utföras på olika håll och kommunens gata/park-enhet är en av de enheter som tagit fasta vid detta. Under 2017 började enheten med ett nytt arbete där de för att få ökad miljöhänsyn började återanvända den sand som lades ut på kommunens gator och vägar under vintern. Totalt handlar det om cirka 3 000 ton sand som har återanvänts. Den minst grovkorniga sanden återanvändes till kommande vintersäsong och övrig sand användes till skyddsfyllning och grovfyllning i kommunala ledningsschakter.

Fotnot: Materialåtervinningsgraden har ökat från föregående år, men inte i takt med den ambitiösa målsättningen för 2017. Arbetet fortsätter för att ha en kontinuerlig ökning för att nå det nationella målet på 50 % till 2020.

Nyckeltal	Mål 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Resultat 2015
■ Andel av hushållsavfall som materialåtervinns	45 %	37 %	34 %	33 %

Nyckeltal	Mål 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Resultat 2015
■ Andel av hushållens matavfall som sorteras ut för biologisk behandling inkl. hemkompostering och avfallskvärnar	35 %	26 %	23,4 %	17 %
■ Andel hushåll anslutna till matavfallsinsamling	65 %	54 %	46 %	47 %

1 080 000 kilo!

Så mycket matavfall samlade Väsbyborna in under 2017. På det kan en buss åka fram och tillbaka till Göteborg 272 gånger!

Trafik och transporter

Trafik och transporter kopplas främst till två miljömål: Begränsad klimatpåverkan & Frisk luft. Trafik och transporter påverkar även miljömålen Bara naturlig försurning, Ingen övergödning och God bebyggd miljö.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Större delen av kommunens klimatarbete handlar om att uppnå målet om att minska utsläppen av växthusgaser fram till år 2040, där målet gäller såväl den egna organisationen som den geografiska ytan. I den uppdaterade energi- och klimatstrategin lyfts klimatsmart resande som ett av tre områden där insatser behöver göras för att nå klimatmålen. Klimatsmart resande handlar både om att minska resandet men också om att välja miljövänliga alternativ.

Antalet fordon registrerade i kommunen har ökat sedan år 2010. Personbilar står för den största ökningen och det vanligaste drivmedlet är bensin. Trots att Upplands Väsby har en högre andel bilåkande till arbetet jämfört med snittet i länet har växthusgasutsläppen orsakat av transporter minskat sedan 1990.

För att kommunen ska minska sina växthusgasutsläpp från trafiken är det viktigt att organisationen gör sin del. Medarbetarna erbjuds därför bokningsbara elbilar, SL-kort och elcyklar. Målsättningen är att 100 % av kommunens personfordon ska fortsätta drivas med fossilfria bränslen eller el, och det målet uppnåddes 2017. Av kommunens alla servicefordon är målet att år 2025 ska minst 50 % drivas av fossilfria bränslen eller el, och förra året låg den siffran på 39 %.

För att kommunen som organisation ska bidra på sitt sätt måste medarbetarna göra aktiva val. Under året har flera verksamheter i kommunen arbetat med att minska resandet i tjänsten, till exempel använder flera enheter inom särskilt boende elcykel så ofta det är möjligt på de utflykter de gör.

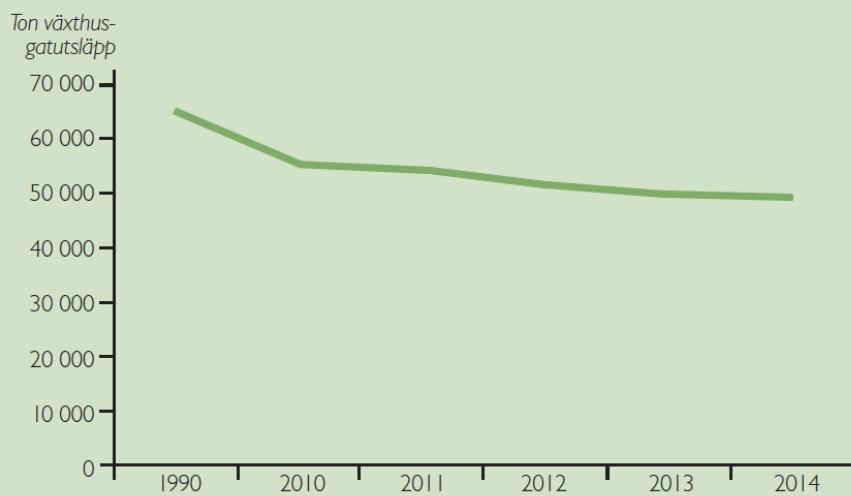
Något som påverkar trafiken i Väsby är hur kommunen arbetar med fysisk planering och som vägledning till detta finns kommunens trafikstrategi. En uppdatering av gällande trafikstrategi, antagen 2010, påbörjades under 2016 och beräknas färdigställas och antas i kommunfullmäktige under 2018. Ett förslag på denna strategi gick ut på samråd under 2017. Parallellt med arbetet med trafikstrategin togs en hastighetsplan fram under året där kommunen kartlagde hastigheterna på vägarna i kommunen och identifierade en önskvärd nivå för framtiden. Framåt ska potentiella åtgärder kopplat till detta tas fram.

För att kommunens invånare ska kunna nyttja kollektivtrafiken och ställa bilen hemma krävs också att kommunen i sin planering av byggnationer och stadens utveckling säkerställer goda kommunikationsmöjligheter. Under 2017 uppnåddes med råge målet att 80 % av alla nya planlagda bostäder ska ha bra kollektivtrafiklägen (definition enligt trafikstrategin). Tätt sammanknutet med detta är arbetet som länets Trafikförvaltnings genomför angående busstrafiken, där kommunen har en löpande dialog för att busstrafiken ska fungera i symbios med kommunens behov.

Utöver god planerad trafik är det viktigt att alla i kommunen blir medvetna om fördelarna med alternativa transportsätt. För att uppmärksamma de ekonomiska, miljömässiga och tidsbesparande vinsterna med att välja cykeln i vardagen gick Upplands Väsby under 2017 samman med 21 andra kommuner i en gemensam cykelkampanj som hette "Vi är cyklist! När blir du?". I samma anda har det under året gjorts satsningar på kommunens gångvägar och cykelvägar, bland annat har man färdigställt de längs med Valhallavägen och de längs Stockholmsvägen över Sandbron. Flertalet beläggningsarbeten har även gjorts på befintliga gångvägar och cykelvägar. Sammanlagt har man under året färdigställt 2,1 kilometer gång- och cykelväg, gå gärna in på Väsbykartan för att se alla cykelvägar i kommunen.

Nyckeltal	Mål 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Resultat 2015
 Andelen planlagda bostäder med bra kollektivtrafiklägen ska vara minst 80 % (definition enligt trafikstrategin)	80 %	99 %	98 %	82 %

Växthusgasutsläpp orsakat av transporter

Figur 5.
Växthusgasutsläpp i
Upplands Väsby orsakade av transporter
under åren 1990 och
2010–2014.
(Nationella emissionsdatabasen, 2016)

Bilar i kommunen

Antal miljöbilar

2014: 33
2015: 36
2016: 40
2017: 43

Mängd energiförbrukning för kommunens bilar

2015: 3 695 kWh
2016: 6 435 kWh
2017: 9 382 kWh

Antal bilar

2014: 57
2015: 58
2016: 62
2017: 69

Antal körda kilometer (km) i tjänsten med privat bil

2014: 8 8526 km
2015: 9 4970 km
2016: 10 4097 km
2017: 11 0330 km

Kemikalieanvändning

Vår kemikalieanvändning kopplas till miljömålet Giftfri miljö. Men eftersom det finns så många kemikalier i vår vardag påverkas även miljömålen Frisk luft, Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Kommunen har under året arbetat löpande med att se över kemikalier och dokumentera kemikalier med farosymbol. Ett exempel på detta arbete är gruppboendet Hasselgatan 50 som successivt byter ut kemiska produkter mot icke kemiska produkter. Till exempel är bakpulver, ättika och citron produkter som kan ersätta de sedvanliga städprodukterna.

Under året har emellertid kemikalier som används i varor som möbler, kläder och byggmaterial fått större fokus. Ett exempel är det som kommunens fastighetsenhet drivit under förra året via Riktlinjer för hållbart byggande. I dessa riktlinjer specificeras bland annat att förnybara material och material med lägre klimatpåverkan alltid ska väljas i första hand, att byggmaterial och produkter ska dokumenteras och miljöbedömas samt att det ska göras en livscykelanalys på stommen och grunden för alla nybyggnadsprojekt.

Förutom riktlinjer för nyproduktion har fastighetsenheten också påbörjat ett arbete med att se över de strategier och mål som i dag finns kring utemiljöer. Genom att samlar alla krav, mål och strategier i ett dokument är ambitionen att det ska bli lättare att ställa rätt kemikalie- och materialkrav i byggprojekten – som också ska gå hand i hand med kommunens ambitionsnivå. Under 2017 hölls två workshops med nyckelpersoner i organisationen, för att gemensamt arbeta fram hur krav kan ställas. Dokumentet förväntas färdigställas under 2018.

En stor del av kemikaliarbetet har under 2017 även gått till arbetet med PCB-föroreningen i kvarteret Messingen, Väsbyån och Oxundasjön. Arbetet har framförallt bestått i att identifiera föroreningskällan och ta fram underlag till ansvarsutredningen. Bland annat intervjuades tidigare medarbetare från Väsbyverken för att få en bild av hur verksamheten fungerade och vilka typer av kemikalier som användes. Ansvarsutredningen görs för att se om det går att hitta en ansvarig verksamhetsutövare. Projektet fortsätter under kommande år.

Miljökontoret ansvarar för kemikalietillsynen hos företag som finns inom kommunen. När olika miljöfarliga verksamheter som verkstäder, industrier med mera får sin regelbundna tillsyn av miljökontoret kontrolleras det hur kemikalier hanteras, förvaras och dokumenteras.

För att skapa gemensamma prioriteringar och driva på kemikaliarbetet i Upplands Väsby kommun beslutade man i slutet av 2017 att ta fram en kemikalieplan. Planen ska omfatta den kommunala organisationen och ha barn och unga som en prioriterad målgrupp. Att barn och unga valdes som den prioriterade målgruppen är för att de generellt sätt exponeras i en större grad än vuxna av kemikalier och kemiska ämnen samtidigt som de är känsligare. Innan årsskiftet hann även en kemikaliekartläggning göras som underlag till den kommande kemikalieplanen.

Resultatet från kemikaliekartläggningen visade att kommunen i dag inte har några specifika övergripande mål gällande kemikalier eller hantering av dessa men att det finns drivkrafter inom de olika kontoren att självmant välja bättre produkter och material. I flera fall styrs inköp av kemikalier till en viss grad av miljökraven i upphandlingar. Inom ramen för befintliga avtal är det emellertid många gånger upp till den enskilda medarbetaren att själv avgöra om produkten är tillräckligt bra ur ett miljö- och kemikalieperspektiv samtidigt som det ska vara kostnadseffektivt. Utifrån alla intervjupersonerna framkom att det krävs tydligare riktlinjer och mer information om vad man ska fokusera på vid inköp av kemikalier. Det finns en allmän uppfattning om att hanteringen av farliga kemikalier minskar men det finns ingen statistik på detta. Det saknas också en systematiserad process för att ersätta kemikalier med mindre miljöfarliga eller hälsoskadliga alternativ.

Kemikaliekoll

– få mer kunskap om kemikalier i din vardag

Under våren anordnades en kemikaliekampanj för invånarna och företagen i syfte att hjälpa dem få bättre koll på kemikalierna i vardagen. Under kampanjen ordnades flera föreläsningar, det delades tips och trix och i en utställning i Messingen fanns tips på kemikalier utifrån hemmets olika rum och hur vi kan undvika och hitta alternativ till de som kan vara skadliga.

Varför kemikalier?

Kemikalier finns i det mesta som omger oss i vardagen – textil, mat, hygienprodukter och elektronik. Många kemikalier är ofarliga men flera kan även skada oss och miljön. Forskare har exempelvis hittat samband mellan vissa kemikalier och fetma, allergier, cancer och svårigheter att få barn.

Barn och unga är mer känsliga för kemikalier än vuxna. Detta beror på att deras kroppar inte är färdigutvecklade samt att de äter, dricker och andas upp till sju gånger mer än vuxna i förhållande till sin kroppsvikt!

Våga fråga!

Olika kemikalier finns i exempelvis mobiler, möbler, leksaker samt kläder och kan påverka både oss och naturen. En vara kan uppfylla lagkrav och gränsvärden men ändå innehålla farliga ämnen. Men visste du att du har rätt att få veta om en vara innehåller några särskilt farliga ämnen?

Som konsument har du rätt att få veta om en vara innehåller något ämne som finns på kandidatförteckningen, en lista över ämnen som anses ha särskilt allvarliga egenskaper. Det kan exempelvis vara giftiga, hormonstörande, cancerogena och fortplantningsstörande egenskaper. Testa att fråga i din butik om din vara innehåller några farliga ämnen! Butiken är skyldig att lämna ut informationen inom 45 dagar.

Ovan ser du några av budskapen från kemikaliekampanjen Kemikaliekoll – få mer kunskap om kemikalier i din vardag.

Markanvändning

Markanvändning kopplas främst till miljömålet God bebyggd miljö. Hur kommunen använder mark påverkar även miljömålen Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Fram till 2040 är prognosen att antalet Väsbybor har ökat till fler än 63 000 personer. Detta innebär att det måste byggas fler bostäder samtidigt som närhet till grönområden måste finnas kvar. Målet för kommunen är att utvecklas genom ett hållbart byggande och erbjuda möjligheten för boende att ha nära till naturen både i och utanför staden.

Kommunens arbete med ekosystemtjänster är ett bra exempel på hur kommunen kan arbeta för att bibehålla viktiga grönområden och bevara den biologiska mångfalden i kommunen. Under året har arbetet drivits vidare utifrån den utvecklingsplan som togs fram 2016 och nu finns en checklista som ska användas i alla detaljplaneprojekt.

För att lyckas arbeta med hållbarhet i stadsutvecklingen är det viktigt att ha ett utbyte med andra kommuner och aktörer. Upplands Väsby kommun är därför med i ett forskningsprojekt som heter ISSUE (Integrating sustainable strategies in urban environments), vars syfte är att utveckla innovativa strategier och lösningar för att främja arbetet med hållbar utveckling i städer och i stadsnära områden. ISSUE fungerar som en plattform där erfarenhetsutbyte kan ske och utgår från projekt och utmaningar som de deltagande aktörerna står inför. Under året ordnades bland annat en workshop om hur Väsbyns arbete med ekosystemtjänster kan införlivas i byggprojektet Fyrklöverns poängssystem. Fyrklöverns poängssystem är en modell för att uppmuntra byggaktörer till att utveckla byggprojekt som eftersträvar miljömässighet och social hållbarhet.

Sedan 2008 drivs ett kommunalt samverkansarbete inom Stockholms gröna kilar Rösjökil, Angarnkilen och Bogesundskilen. En grön kil är ett större naturområde som främjar biologisk mångfald, används för rekreation och andra ekosystemtjänster. Under året har kommunens samarbeten i kilsamverkan fortsatt och inom dessa drivs ett flertal projekt för att främja naturvård och tillgängligheten till natur. Dessa gröna kilar, som sträcker sig från Stockholms innerstad och ut till Storstockholms mer perifera delar, finns bevarade för att naturvärden ska bevaras och för att medborgarna ska få säkrad tillgång till naturområden.

Upplands Väsby vilar på en stor skatt av lämningar från våra förfäder. För att vårda, tillgängliggöra och synliggöra denna kulturskatt arbetar vi med att skapa forn-parker. Dessa parker har under året fått löpande skötselinsatser, i form av att fornlämningarna huggs fria från träd och buskar och ljuskrävande arter som tall och ek gynnas genom att de ges mer plats och ljus. Fler skötselinsatser har genomförts på andra naturområden, bland annat sådana områden som också är viktiga för rekreation. Till exempel har grönområdena vid Grimstavägen, i Prästgårdsmarken och i Odenslunda fått skötselinsatser. Även i Norra Törnskogens naturreservat har skötselinsatser påbörjats för att öka livsförutsättningarna för lövträd och tall.

För att kunna erbjuda attraktiva parker, naturområden och andra grönytor krävs olika driftinsatser, varav skötselinsatserna ovan är några. För att göra den löpande driften av våra parker mer miljövänliga och mindre kostnadsdrivande har kommunen ställt om flera gräsytor från gräsmatta till ängar, som istället för att klippas 9-10 gånger per år klippas en gång per år. Förutom den ekonomiska vinsten vid denna omställning är också ängar viktiga för att bevara och utveckla den biologiska mångfalden samt bevara det biologiska kulturarvet.

Nyckeltal	Mål 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Resultat 2015
● Naturvård av mark, ha	100	160		
■ Restaurering av forn- och kulturlämningsområden, ha	1	0	2	1

Ovan ser du en bild på Norra Törnskogens naturreservat.

Vattenanvändning

Vattenanvändning kopplas främst till de två miljömålen Grundvatten av god kvalitet & Levande sjöar och vattendrag. Men det inverkar även på Giftfri miljö, Ingen övergödning, God bebyggd miljö, Bara naturlig försörjning, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Begränsad klimatpåverkan samt Ett rikt växt- och djurliv.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Det är Upplands Väsby kommun som ansvarar för anläggning, drift och underhåll av de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna. I kommunen ligger även Hammarby grundvattentäkt, som är en av de vattentäkter som fungerar som dricksvattenreserv för flera kommuner i Stockholmsområdet.

För att säkerställa tillgång till god kvalitet av dricksvatten arbetar bland annat kommunens miljökontor löpande med tillsyn av verksamheter som på olika sätt kan påverka eller bidra till förorening av vattnet i kommunen.

En stor miljöpåverkan som härleds till kommunens arbete inom vattenområdet är risken för bräddning (utsläpp av orenat spillvatten till sjöar och vattendrag) som bland annat kan leda till övergödning och syrebrist i sjöar och vattendrag. För att minska risken för utsläpp av spillvatten görs årligen en åtgärdsplan med olika aktiviteter som ska behålla eller höja kvaliteten på VA-anläggningen. En åtgärdsplan för 2017 togs fram men på grund av resursbrist har inte kommunen kunnat genomföra samtliga planerade aktiviteter. Vår målsättning att det ska ske max en bräddning per år nåddes inte då det under året skedde fler bräddningar, vilket har resulterat i ett ökat fokus framåt på det förebyggande arbetet.

För att öka samarbetet över kommungränserna om norra Stockholmsåsen var kommunen med och startade upp ett grundvattenråd i början av 2017. Under året har grundvattenrådet kontinuerligt arbetat tillsammans för att öka kunskapen kring frågor kopplade till åsen som reservvattentäkt. Under hösten hölls en workshop med deltagare från samtliga kommuner samt Norrvatten där fokus var att få en samsyn på de grundvattenutmaningar som finns, att diskutera allmänhetens behov av reservvattenförsörjning samt att diskutera de risker och sårbarheter som finns kopplat till Stockholmsåsen som reservvattentäkt.

Förutom den planering, förvaltning och tillsyn som sker arbetar kommunen även med fysisk vattenvård av kommunens sjöar, vattendrag och våtmarker. Kommunen driver bland annat ett riktat projekt mot fiskevård och under 2017 togs en fiskevårdsplan för Upplands Väsby kommun fram. I fiskevårdsplanen identifieras och föreslås konkreta fiskevårdsåtgärder, med syfte att förbättra förutsättningarna för förekommande fiskarter. Du kan läsa mer om hållbart fiskande på vår webb.

Övergödning är ett utbrett vattenkvalitetsproblem i Sveriges sjöar och vattendrag, och det påverkar växt- och djurliv i och runt sjöarna och vattendragen. Som ett led i att förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag startades under 2017 ett bidragsfinansierat EU-projekt LIFE IP Rich Waters där Upplands Väsby är delaktiga. Syftet för kommunen är att tillsammans med Sollentuna kommun och Länsstyrelsen i Stockholms län genomföra behandling av Norrvikens bottensediment för att stoppa internt fosforläckage och på så sätt minska övergödningen i sjön. Projektet pågår till 2021 och i projektet kommer utvärdering ske med fokus på effekter på vattenkemi, plankton, bottenfauna, vattenväxter, fisk och miljögifter i fisk.

110 stycken!

Så många enskilda avlopp inventerades av miljökontoret under året.

Medarbetarna har arbetat på bra och nu är alla enskilda avlopp inventerade.

Nyckeltal	Mål 2017	Resultat 2017	Resultat 2016	Resultat 2015
◆ Andel dagvattendammar som har fått tillsyn enligt tillsynsplan	80 %	50 %	31 %	3 %
■ Andel dagvattendammar som följts upp efter konstaterade brister vid tillsyn	70 %	0 %		

Buller

Minska besvär av buller kopplas till miljömålet God bebyggd miljö. Nationellt handlar åtgärder inom miljömålet främst om att minska bullret från väg-, spår och flygtrafik.

VAD GÖR UPPLANDS VÄSBY KOMMUN?

Ljudmiljön i Upplands Väsby är främst påverkad av tre riksintressen: järnvägen, E4:an och Arlanda flygplats. Kommunen har löpande arbete för att minska buller från dessa källor och när någon av dessa verksamheter förändras kräver kommunen att bullerstörningarna ska begränsas. Förutom dessa områden påverkas den västra delen av kommunen av buller från Kungsängens övnings- och skjutfält.

Under 2017 färdigställdes en bullerkartläggning av kommunen. Den genomfördes i syfte att få en överblick över ljudmiljön från bullerkällorna vägtrafik, tåg, flyg, bullrande verksamheter samt eventuellt buller från andra kommuner. Kartläggningen visar hur olika områden och vägar är påverkade i kommunen och den ligger som underlag för hur man vidare ska prioritera dessa områden, dels för att åtgärda befintligt buller men också för vidare stadsplanering.

Kommunen är involverad i arbetet med att minska påverkan från bullerkällan från Arlandas verksamhet. Kommunen är till exempel delaktig som part i arbetet med Arlandas miljötillstånd och vi är även involverade i andra arbeten som verkar för att bullersituationen ska bli så bra som möjligt för invånarna i Upplands Väsby.

För att proaktivt arbeta med bullerfrågan arbetar vi med bullerutredningar vid detaljplanering och kontrollmätning av ljud i samband med ansökan om slutbesked i bygglovsansökan. Men trots ambitionerna om att skapa så bra boendemiljöer som möjligt är det svårt att uppnå bra bullernivåer vid nybyggnation i kommunens centrala delar. Miljökontoret arbetar i sin tur med tillsyn över ljudmiljön från bland annat trafik, byggnadsarbeten och restauranger för att begränsa ljudstörningar i bostäder och offentliga lokaler.

Upplands Väsby
kommun